

NIĞDE MÜZESİ'NDE BULUNAN 18. YÜZYIL DOLAP VE KAPILARI

Hilmi ATABEY *

Niğde Bor ilçesi Kemerhisar (TYANA) bucağında Belediyece istimplâk edilerek yıkılan Osmanlı dönemine ait evlerde bulunan künde-kârî tekniği ile bezeli dolap ve kapılar, satın alma yoluyla müzemize kazandırılmıştır.

Selçuklu döneminde görülen ağaç oymacılığı sanatının, Osmanlı döneminde de devam ettiği ülkemizde bilinmektedir. Cami, türbe ve hanların kapı, pencere ve dolap kapaklarında görülen ağaç işçiliklerini Osmanlı evlerinde de görmek mümkündür. Çok ince bir üslûpla işlenen dolap ve kapılar evlerin görünümünü çok güzelleştirmektedir.

Dolapların üst ve yan kısımları ağaç oymacılığının değişik örnekleri ile bezeli olup, orta kapak kısımlarının ise künde-kârî tekniği ile bezeli oldukları görülmektedir.

Kapıların çerçeve kısımları düz veya oyularak değişik geometrik motiflerle çevrilirken, orta kapı kısmının ise künde-kârî tekniği ile bezeli oldukları görülmektedir.

Künde-kârî sanatı, birbirine geçme olarak düzenlenen küçük tahtalardan yapılan bezemelere denmektedir. Künde-kârî bilhassa Selçuklu ve Osmanlı yapılarında kullanılan kapı, pencere ve dolap kapaklarında kullanılmıştır. Künde-kârî bir bezeme tekniği olarak değil, inşâî bir gereksinmeden doğmuştur. Çünkü yekpare parçadan yapılan kapıların zamanla çatlayıp işlediği görül-

mektedir. Uzun zaman dayanıklılığı gerektiren cami kapı ve pencereleri, küçük tahta parçalarından meydana gelmiş ve birbirine sağlam geçmiş olması yüzünden uzun zaman dayanması mümkün olmaktadır. Bunun yanında yanyana gelen tahta parçalarının birleştirilmesinde tezyini bir motif meydana getirme künde-kârî'de düşünülmüştür.

Bu düşünce doğrultusunda Osmanlı evlerinde de künde-kârî tekniği ile kapılar, dolaplar ve pencereler süslenmiştir.

Müzemizde yer alan üç dolap, iki kapı künde-kârî tekniğinin örneklerindedir.

Env. No. : 6.1.87

Eserin Adı ve Cinsi : İşlemeli dolap - ahşap
Çağı : Geç Osmanlı (18. yy.)

Uz. : 203 cm.

Kal. : 32 cm.

En : 80 cm.

Resim : 1 — Ahşaptan yapılmış olup, üç bölümden oluşmaktadır. Üst bölümde yarı açık ve oymalı motiflerle çevrili kısım vardır. Orta bölüm kapaklı olup, kapak üzeri künde-kârî tekniği ile bezelidir. Bu bölüm iki katlıdır. Alt bölüm açık olup, kenarları kıvrımlı olarak deko-re edilmiştir. Alt-üst ve yanları düz tahtadan yapılmıştır.

Env. No. : 6.2.87

Eserin Adı ve Cinsi : İşlemeli dolap - ahşap
Çağı : Osmanlı (18. yy.)

Uz. : 174 cm.

En : 94 cm.

Kal. : 44 cm.

(*) Hilmi ATABEY, Niğde Müzesi, Müze Araştırmacısı - NIĞDE.

Resim : 2 — Ahşaptan yapılmış olup, tek parçalı dolaptır. Dolabın yan çevresinde, iki sıra dal, yaprak gibi oymalı motifler, orta kısmında ise yer yer baklava dilimi motifler yer almaktadır. Alt çerçeve kısmında bu motifler yoktur. Ortada tek kapak ile açılıp kapanır. Kapak üzeri künde-kâri motifleri ile bezelidir. Dolabın üst çerçevesi dilim şeklinde oyulmuş ağaç süslemelerle çevrilidir. Alt-üst ve yan kısımları düz ağaç ile kaplıdır. Orta bölümü üç katlıdır.

Env. No. : 6.3.87

Eserin Adı ve Cinsi : İşlemeli dolap - ahşap
Çağı : Geç Osmanlı (18. yy.)

Uz. : 191 cm.

En : 80 cm.

Kal. : 32 cm.

Resim : 3 — Ahşaptan yapılmış olup, üç bölümden oluşmaktadır. Üst bölüm yarı açık ve oymalı motiflerle çevrilidir. Orta bölüm kapaklı olup, kapak üzeri künde-kâri tekniği ile süslüdür. Bu bölüm içi iki katlıdır. Alt bölüm açık olup, kıvrımlı motiflerle dekore edilmiştir. Alt, üst ve yanları düz tahtadan yapılmıştır.

Env. No. : 6.4.87

Eserin Adı ve Cinsi : İşlemeli kapı - ahşap
Çağı : Osmanlı (18. yy.)

Uz. : 199 cm.

En : 111 cm.

Kal. : 11 cm.

Resim : 4 — Ahşaptan yapılmış olup, alt-üst ve yan çerçeveleri düz tahtadan yapılmıştır. Kapı kısmı iki parçalıdır. Her parçanın üzeri künde-kâri tekniği ile bezelidir. Kapı parçaları kenar çerçevelere üçer menteşe ile bağlıdır. Orta kısımda kapının açılıp kapanmasına yarayan zemberek vardır.

Env. No. : 6.5.87

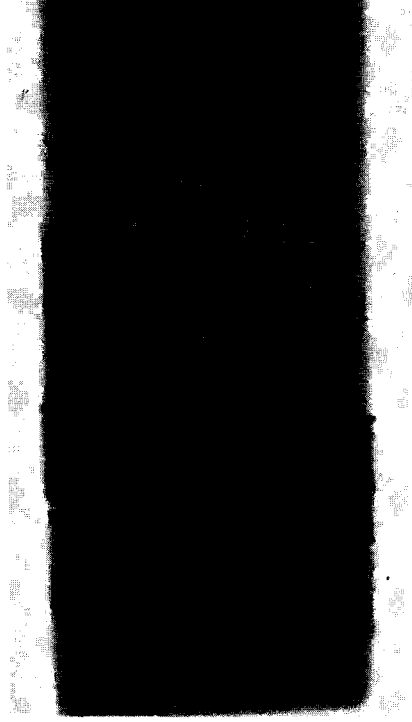
Eserin Adı ve Cinsi : İşlemeli kapı - ahşap
Çağı : Osmanlı (18. yy.)

Uz. : 193 cm.

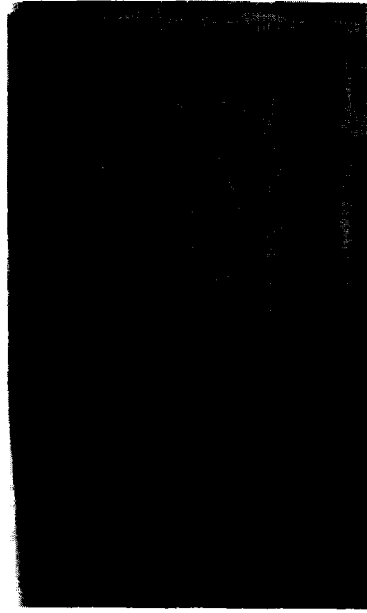
En : 125,5 cm.

Kal. : 20 cm.

Resim : 5 — Ahşaptan yapılmış olup, kenar kasası dışa taşkın olup, kalın çerçeveselidir. Çerçeve dilim şeklinde oyulmuş çiteler vardır. Kapı kısmı iki parça olup, her parça da künde-kâri tekniği ile süslüdür. Kapı üzerinin çeşitli kısımlarında oyma rozet motifleri yer almaktadır. Orta yerinde iki halka ve kilit yeri vardır.

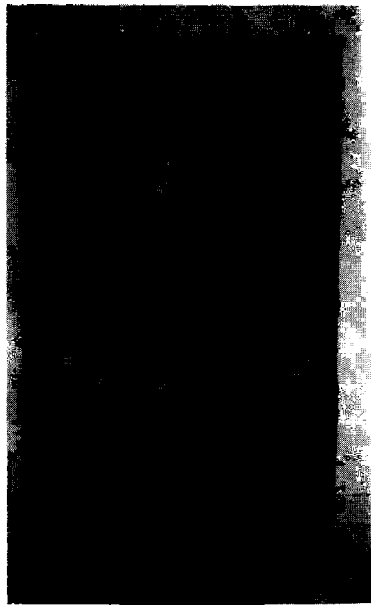
Resim : 1.

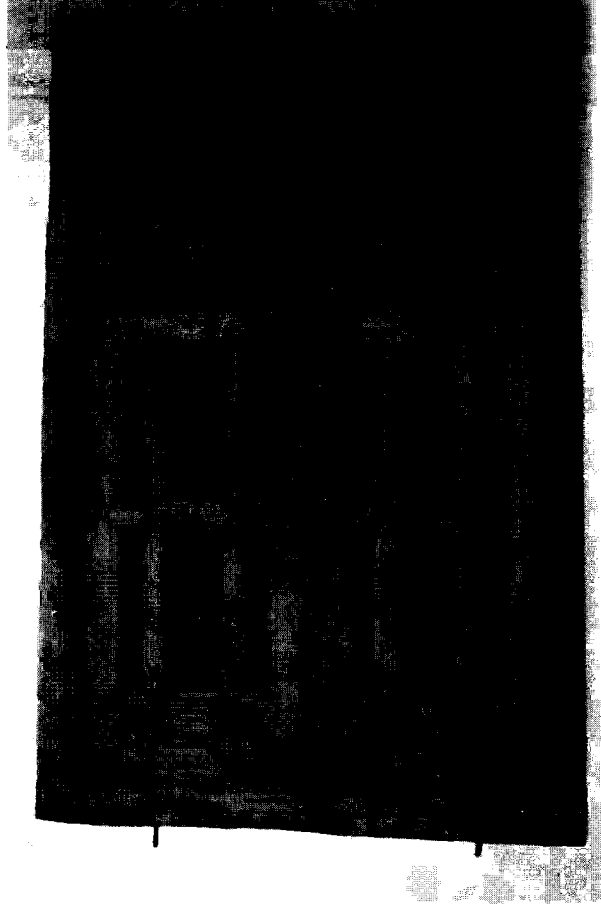
Resim : 2.

Resim : 3.

Resim : 4.

Resim : 5.